

Anu Lahtinen

Muistin politiikka

Ennen ja nyt -julkaisun numero 1/2007 tarkastelee laajassa mielessä muistojen ja muistamisen teemaa - sekä muistitiedon että laajemmin kulttuurisen muistin ja menneisyyden jäsentämisen eri näkökulmista. Kirjoittajat tarjoavat erilaisia näkökulmia siihen, kenen muistot ja menneisyys hyväksytään tutkimuksen arvoiksi ja miten niitä kohdellaan tutkimuksessa. Artikkelit, katsaukset ja haastattelut käsittelevät sellaisia lähteitä, näkökulmia ja tutkimusperinteitä, joiden yhteys akateemiseen tai valtavirtaiseen historiantutkimukseen on vaihdellut.

Millaisia valtakätköksiä ja poliittisia tavoitteita liittyy erilaisten menneisyyskuvien ja tutkimusnäkökulmien taakse? Miten kulttuurinen muisti tai yhteisölliset kokemukset vaikuttavat siihen, miten menneisyys halutaan esittää ja muistaa? Anne Heimo analysoi ei-akateemisten historiankirjoittajien ja akateemisten tutkijoiden välisiä suhteita. Pertti Grönholm puolestaan tarkastelee Neuvosto-Viron historiantutkijoiden tasapainottelua poliittisten ja tieteellisten vaatimusten ristipaineessa. Raita Merivirta-Chakrabarti puolestaan käsittelee artikkelissaan erilaisia näkökulmia Intian menneisyyteen.

Oman lisänsä aihepiiriin tuovat myös numeron haastattelut ja katsaukset. Leena Rossi käsittelee tutkijan suhdetta haastateltaviinsa, ja Ritva Kylli tarkastelee maanomistuksen historian suhdetta nykyisiin Pohjois-Suomen omistuskiihtoihin. Tiina Miettinen käsittelee genealogisen näkökulman ja historiantutkimuksen suhdetta. Tutkijahaastatteluissa käsitellään Suomen lähimenneisyyden tutkimusta sekä naapurikansojen eri tavoin rakentuneita menneisyyskuvia.

Miltä sitten näyttää menneisyyden tulevaisuus? Riitta Oittisen analyysi Euro-PR:stä valaisee sitä, millaisia aiheita nykyinen unioni valitsee menneisyytensä merkittäviksi hetkiksi ja millaiset teemat jätetään syrjään. Numero tarjoaa näin leikkauksia niin kansalliseen historiaan, neuvostohistoriaan kuin eurohistoriaankin, joiden piirissä historiaan on kohdistunut ja kohdistuu monenlaisia odotuksia ja vaatimuksia. Artikkelit ja puheenvuorot muistuttavat osaltaan siitä, että tutkijoiden on syytä olla aina valppaina sen suhteen, millaisia rakentavia tai kahlitsevia vaatimuksia historiantutkimukselle asetetaan.